

เทศน์เช้า วันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๕๘

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

อ้าว! ตั้งใจฟังธรรมะเนาะ ตั้งใจฟังธรรมเพราะว่าเราเกิดมาเป็นชาวพุทธ เกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพระพบพุทธศาสนา หลวงตาบอกว่ามีบุญมากๆ ถ้ามันไม่มีบุญนะ คูสิ เขาเกิดมาเป็นมนุษย์เหมือนกัน เวลาคนอพยพนะ เขาไปยุโรป เขาบอกว่ามีอยู่ ๒ อย่าง ถ้าผมไม่จับปิ่นฆ่าเขา เขาก็ฆ่าผม ผมมีทางเลือกอยู่ ๒ ทาง ทางหนึ่งคือจับปิ่นฆ่าเขา ถ้าไม่จับปิ่นฆ่าเขา เขาก็จะฆ่าเรา เขาต้องอพยพหนีภัย

เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพุทธศาสนา มันร่วมเย็นเป็นสุข มันจะมีความขัดแย้งกันบ้าง เป็นเรื่องธรรมดา คำว่า “ธรรมดา” เพราะเราครอบครัวเดียวกัน พี่น้องมันจะมีความเห็นขัดแย้งกันเป็นเรื่องธรรมดา แต่ความขัดแย้งนี้ประชาธิปไตยเขาบอกความเห็นต่าง ความเห็นต่างเป็นสิทธิของเขา เราเคารพสิทธิของเขา แล้วเราเคารพสิทธิของเรา เรามีความเห็นอย่างนี้ เรามีจุดยืนอย่างนี้ เขามีความเห็นอย่างนั้น มีจุดยืนอย่างนั้น เราเคารพความเห็นของเขา แล้วเราคุยกัน เราคุยกันด้วยเหตุด้วยผล

เกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาสอนถึงสังฆธรรมนะ เวลาปัญญาแก้กิเลสมันแก้ทิฏฐิมานะของเราเนาะ มันไม่ได้แก้ทิฏฐิมานะของเขา ความเห็นของเขา ทิฏฐิมานะของเขา เราจะไปแก้เขา เวลาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแก้ทิฏฐิมานะของเราเลยละ คูสิ เวลาเขาพูดกัน ไก่ในแข่ง เวลาหน้าตรุษจีน ไก่ในแข่งมันตีกันมันจิกกันเสร็จแล้วมัน โคนเขียดหมดเลย เพราะเขาจะเอามาเช่น ไหว้เจ้า

นี่ก็เหมือนกัน ชีวิตเราเกิดมาเป็นมนุษย์ เราเหมือนไก่ในแข่ง ไก่ในแข่งหมายความว่า สภาวะของมนุษย์ ภพของมนุษย์มันครอบเราไว้เหมือนขัง เหมือนขอบเขตของมัน แล้วเรามีชีวิต เรามีชีวิตอยู่ในความเป็นมนุษย์นี้ เกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา ธรรมะมันจะมาเจือจานเราตรงนี้ไง

เราเกิดเป็นมนุษย์นะ เราปรารถนาความสุข เกลียดความทุกข์ โครๆ ก็เกลียดความทุกข์ ทั้งนั้นแหละ แต่เวลาเราปรารถนาความสุข แต่เราหาความสุขกันไม่เป็น เราหาความสุขกันไม่เจอ สิ่งที่ว่าเราแอบเหงื่อต่างน้ำกันนี้มันเป็นหน้าที่การงานนะ คนเราเกิดมามันต้องมึงานทำ ไม่มีงานทำ เราจะเอาอะไรเลี้ยงปากเลี้ยงท้อง

คำว่า “เลี้ยงปากเลี้ยงท้อง” เราต้องมีหน้าที่การงาน การทำงานนี้ไม่ใช่กิเลส ไม่ใช่ เพราะเวลาที่กินข้าวมันก็เป็นงานอันหนึ่งนะ เราอยู่กับหลวงตา เวลาท่านบอกเลย ภัตกิจๆ มันก็เป็นงาน เวลางานการกิน แหม! ล้อมวงกันเต็มเลย เวลางานทำข้าววัตรมันหายหัวหมดไม่มีสักคนงานเหมือนกัน การกินถึงงานหนึ่ง การเคี้ยว การเคี้ยวถึงงานอย่างหนึ่ง อาหารเข้าปากถึงงานอย่างหนึ่ง งานทั้งนั้นแหละ แต่หน้าที่การงานไง ถ้าหน้าที่การงานเพื่อดำรงชีวิต เห็นไหม ฉะนั้น เราแอบเหงื่อต่างน้ำ มันเกลียดความทุกข์ ปรารถนาความสุข ปรารถนาความสำเร็จ ทำสิ่งใดก็อยากประสบความสำเร็จ อยากมีความสุขในชีวิตของเรา ทุกคนก็ปรารถนาอย่างนั้น คำว่า “ปรารถนาอย่างนั้น”

เราเกิดมาเราก็อยากให้อรูปร่าง รูปพรรณสัณฐานเราดีไปหมดเลย เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ พุทธลักษณะ นิ้วมือน่าท่านเท่ากันหมดนะ นิ้วมือขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเท่ากันหมด ในพุทธลักษณะ แล้วนิ้วมือเราเท่ากันไหม นิ้วมือเรายังไม่เท่ากันเลย ถ้านิ้วมือเราไม่เท่ากัน มันไม่เท่ากันอยู่แล้ว แล้วเราบอกว่าเราปรารถนาความสุข เกลียดความทุกข์ สิ่งนี้เราอยากได้ให้มันเสมอกัน แล้วมันเสมอกันได้ไหมล่ะ? มันเสมอกันไม่ได้ อยู่ที่เรที่กรรมไง เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกให้เราทำคุณงามความดีกัน ทำคุณงามความดีกัน คุณงามความดีเพื่อเราทั้งนั้นแหละ

เวลาเราเห็นการทำคุณงามความดี เราเสียสละ เหมือนเราเสียสละไป มีผู้อื่นเป็นผู้ได้รับฯ แต่ความจริงในธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกการเสียสละนั้นเสียสละเพื่อหัวใจดวงนี้ หัวใจดวงนี้ได้เสียสละ หัวใจดวงนี้ได้ทำความดีของมัน มันตัดแต่งพันธุกรรมฯ พันธุกรรมอันนี้เวลาเราเกิดมาแล้วเราทำสิ่งใด พันธุกรรมนี้มันจะมารองรับไง รองรับว่าจะตกทุกข์ได้ยากก็มีคนมาช่วยเหลือเจือจาน เวลาเราตกทุกข์ได้ยาก ตกทุกข์ได้ยากไม่มีใครมองเราเลย ไม่มีใครมองเราเลย...ก็เราไม่ได้ทำอะไรไว้เลย แล้วใครจะมามองเราล่ะ ถ้าไม่มีใครมองเรา เราก็ต้องบอกว่ากรรมอย่างนี้เราได้ทำมา ถ้าเราทำกรรมอย่างนี้มา เราจะไปน้อยเนื้อต่ำใจกับใคร

นี่พูดถึงเราศึกษาพระพุทธศาสนานะ แต่เราศึกษาพระพุทธศาสนาก็บอกว่า “เป็นลัทธิ
ยอมจำนน อะไรๆ ก็ยอมไปหมดเลย”

ยอมเพื่อชำระล้างกิเลส ยอมเพื่อความสุข กับคนที่เขาเอาชนะคะคาน เขามีแต่ความทุกข์
เผาผลาญของเขา โยมว่าอะไรมันถูกต้อง เวลาเขาเหยียบย่ำ เขาชนะคะคานคนไปทั่วเลย สุดท้ายแล้ว
เขาก็ติดคุก อย่างนั้นหรือที่มันเป็นความดี

แต่เวลาเราชนะใจเราเอง เห็นไหม อย่าดูถูกความนิ่งอยู่ของพระอริยเจ้า นะ ก็พระอริย
เจ้าท่านรู้ถึงความคิดของท่าน แล้วท่านรู้ถึงการพูดออกไปกระทบหรือไม่กระทบใคร ท่านถึงไม่
พูดไป ไอ้ของเราพอรู้หน่อย แหม! ปัญญา มันเยอะมาก มันอยากจะแสดงออก

นี่พูดถึงว่า เราปรารถนาความสุข เกลียดความทุกข์ แต่เราหาความสุขกันไม่เจอ เราหา
ความสุขกันไม่ได้ เราก็ต้องอาบเหงื่อต่างน้ำ ใครมีวุฒิภาวะมากน้อยแค่ไหนมันก็จะหาความสุข
ได้ขนาดนั้น อย่างเช่นพวกโยมมาวัดมาว่า เราอุตส่าห์มา อุตส่าห์แสวงหามาเพื่อหัวใจของเรา
เพื่อหัวใจของเรา

อยู่ที่ไหนเวลาภูมิอากาศมันร้อน มันหนาว เราดูแลรักษาอุณหภูมิเพื่อร่างกายของเรา
หลบร้อน หลบหนาว นี่ก็เหมือนกัน หัวใจของเรามันสุขมันทุกข์ในหัวใจอย่างใดละ เราแสวงหา
กัน คุณ ผู้ที่ม่าวัดมาว่า เรามาประพฤติปฏิบัติกัน เรามาหาความจริงในหัวใจของเรา สุขอื่นใด
เท่ากับจิตสงบไม่มี เขาไปเที่ยวกันนะ เที่ยวรอบโลกกัน เที่ยวรอบโลก ทางโลกเขาบอกว่าหุดา
กว้างไกล เราไปทัศนศึกษาเพื่อให้เกิดปัญญาๆ แต่เวลาครูบาอาจารย์ของเรา โคนไม้ ในเรือนว่าง
ถ้าจิตมันสงบเข้ามาเราจะเกิดปัญญาอย่างนี้ เราเกิดปัญญาของเรา ปัญญาของเราไม่ใช่ใ้ไ้ในแข่ง
นั้น ถ้าใ้ไ้ในแข่งนั้นมันจิกตีกันนะ แล้วมัน โคนเข็ดหมดทั้งแข่ง เพราะเขาเอาไว้เช่นไหว้

แต่ของเรา เรามีภพของมนุษย์ใจ นี้แข่ง หลวงตาท่านบอกว่าถึงขยะ ถึงขยะคือขั้น ๕ เรา
เกิดอยู่ในถึงขยะ ถึงขยะมันมีแต่สิ่งสกปรกโสโครกในถึงขยะนั้น แล้วเราก็เป็นขยะชิ้นหนึ่งอยู่
ในถึงขยะนั้น ผลของวิญญู ขยะชิ้นหนึ่งในวิญญูนั้น แล้วถ้าเกิดเป็นสิ่งมีชีวิตก็ใ้ไ้ในแข่งนั้น เขา
เข็ดหมดแหละ

แต่ถ้าเรามีสติปัญญา เรามีสติปัญญา เราพยายามจะรื้อค้นในใจของเรา คำว่า “รื้อค้นในใจ
ของเรา” เวลาใ้ไ้เขาเข็ด เพชฌฆาตเขาเป็นคนเข็ด คนที่มีหน้าที่เข็ดใ้ไ้เขาจะเป็นคนเข็ด แต่

ของเราเวรกรรม หมดยุขัยมันเชือด เวลาหมดยุขัยไป เวียนว่ายตายเกิดไปอีกแล้ว นี่ไง ใครจะเชือดละ แล้วใครเชือดให้ชีวิตนี้สั้นไป

ชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด แล้วมันจะสั้นสุดที่ไหน เวลาพลัดพรากไป เรื่องนี้เป็นเรื่องศีลธรรม เรื่องศาสนา แต่ตอนนี้โยมเกิดมาเป็นโลกใช้ใหม่

“หลวงพ่อก็ไม่ต้องพูดเรื่องธรรมะมากเกินไป พูดเรื่องโลกๆ ทำอย่างไรมันจะร้ายจะรวย ทำอย่างไรมันจะมีความสุขในหัวใจ”

ถ้าจิตใจมันเป็นธรรม แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ถ้าแผ่นดินธรรมนะ จิตใจที่เป็นธรรม เราอยู่ในท่ามกลางกองไฟ เราอยู่ในท่ามกลางกองไฟเลย เรายังรักษาใจเราได้เลย นี่ไง ถ้าจิตใจมันเป็นธรรม สิ่งที่ว่าปอกขี้ สิ่งที่ว่าเราอยากร่ำอยากรวย อยากให้มันสมความปรารถนานั้นนะ ถ้าจิตใจมันเป็นธรรมๆ เราทำตามหน้าที่ ทำหน้าที่ หมายความว่า คนที่มีอำนาจวาสนานะ ทำอย่างไรมันก็ได้ แล้วจะปฏิเสธอย่างไรละ ทำอย่างไรมันก็เป็นอย่างนั้น ทำอย่างไรมันก็เป็นอย่างนั้น ทำที่ไรมันก็รวยทุกทีๆ แล้วมันเป็นอย่างนั้นจะปฏิเสธได้อย่างไร ไม่ใช่คนบ้า นี่ไง เพราะเขาทำของเขา มา แต่ถ้าของเราทำแล้วมันขาดตกบกพร่อง ขาดตกบกพร่อง ถ้าเรายังมีความทุกข์เท่าไรนะ ก็ยังบีบคั้นหัวใจของเรา

มนุษย์เกิดมาทำไมไม่เหมือนกันละ มนุษย์เหมือนกัน เราทำธุรกิจมาด้วยกัน ทำไมเราล้มลุกคลุกคลานละ ทำไมเขาทำแล้วประสบความสำเร็จละ ทำไมเขาทำไปอย่างนั้นละ เราก็มาน้อยเนื้อต่ำใจ เห็นไหม มนุษย์ด้วยกัน ทำด้วยกันนี่แหละ แต่คนหนึ่งประสบความสำเร็จไป อีกคนหนึ่งมันล้มลุกคลุกคลาน ล้มลุกคลุกคลาน

ธรรมะสอนอย่างนี้ ธรรมะสอนให้ตั้งสติขึ้นมาไง เรามีสติปัญญาของเรา เรามีสติปัญญาขึ้นมา เราแก้ไขเหตุการณ์เฉพาะหน้าของเรา เห็นไหม ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ มันต้องมีเหตุมีปัจจัย แต่เหตุของเขาปัจจัยของเขา ถ้าเขาเป็นธรรม เกิดอำนาจวาสนาของเขา ถ้าเขาคดเขาโกง นั่นมันก็เรื่องกรรมของเขา มันของเขาทั้งนั้นแหละ ประสบความสำเร็จด้วยความคดความโกง การเอาเรียดเอาเปรียบคนอื่นไปไม่ใช่ธรรมาภิบาล แต่ถ้ามันเป็นธรรมาภิบาลทำด้วยประสบความสำเร็จ ด้วยความสุจริต ความสุจริตมันจะคุ้มครอง ถ้าความสุจริตคุ้มครอง นั่นเป็นเรื่องของโลก

เราปรารถนาความสุข เกลียดความทุกข์ ทุกคนก็อยากปรารถนาความสุขทั้งนั้น เราก็บอก
ว่าถ้าเราทำสิ่งใดประสบความสำเร็จจะมีความสุขๆ ของเรา

เรามีลูกศิษย์นะ เขามาปรับทุกข์ เขาเป็นนักธุรกิจ แล้วลูกก็ไปอยู่เมืองนอกหมด เขามาหา
เราด้วยความเศร้าใจว่า “แล้วทรัพย์สินสมบัติของผมใครจะดูแล” เขาอ่อนวอนลูกเขาให้กลับมาปรับ
สมบัติ มันไม่มา นี่ไง มีสมบัติแล้วมีความสุขไหม

เขามาปรึกษาเรานะ เขาบอกว่าเขามีกิจการเยอะแยะไปหมดเลย แต่ลูกไปอยู่เมืองนอก
มันไม่ยอมกลับ อ่อนวอนอย่างไรๆ มันก็ไม่กลับ นี่ไง มีความสุขไหม...ทุกข์มาก

ความสุขมันอยู่ที่นี่นะ...ใช่ ถ้ามันขาดตกบกพร่องมันเป็นเรื่องธรรมดาณะ โลกนี้พร่องอยู่
เป็นนิจ มันไม่มีอะไรสมบูรณ์ไปหมดหรอก แต่ถ้าไม่มีอะไรสมบูรณ์ หัวใจเราสมบูรณ์ได้เพราะ
อะไร หัวใจนี้เป็นนามธรรม ถ้าเรามีสติปัญญารักษามัน มันสมบูรณ์ได้ สมบูรณ์ในทางโลก
สมบูรณ์ในหน้าที่การงานของเราก็สมบูรณ์ ถ้าเราเป็นนักบวช นักบวชก็สมบูรณ์ของเรา เพราะ
เราประกาศว่าเราเป็นนักบวช เรามีบริวาร ๘ เป็นสมบัติของเรา แล้วเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมาให้
มีอรรถสมบัติในใจของเรา อรรถสมบัติคือศีลธรรมไง ถ้าไม่มีศีล ศีลคุ้มครองในหัวใจ มันมี
ความสุขนะ มีความสุข จะเข้าสังคมไหน จะทำอะไรมันก็ได้เพราะมันสะอาดบริสุทธิ์ไง ถ้า
เรามีธรรม เราก็สนทนาเถียงกัน ชุมมสากัจฉา เพื่อเป็นการชี้แนะกัน ถ้าเรายังไม่มีธรรม เราก็
ชวนชวายของเรา มันเป็นความสุขของใครล่ะ

ความสุขของคนที่มีคุณธรรม เห็นไหม ความนิ่งอยู่ เวลาหลวงตาท่านพูดประจำ ขอยู่
คนเดียว ขอยู่เฉยๆ นี่ความสุขของท่าน ขอยู่เฉยๆ ขอยู่คนเดียว แต่มันทำอย่างนั้นไม่ได้ มัน
ทำอย่างนั้นไม่ได้เพราะอะไร เพราะว่าคนเรามีกายกับใจ ร่างกายมันต้องการปัจจัยเครื่องอาศัย
มันก็ต้องบิณฑบาต มันก็ต้องมีภักดีกิจ แล้วมันก็มีเพื่อดำรงชีวิตไว้

“ดำรงชีวิตทำไมล่ะ ไหนว่ามีความสุขแล้วไง”

ดำรงชีวิตไว้วิหารธรรมไง วิหารธรรม มัชฌิมาปฏิปทา คนที่เขามีคุณธรรมเขาทำอะไร
มันสมบูรณ์ของเขา บิณฑบาตเป็นวัตร ล้นอาหารเป็นวัตร สิ่งใดเป็นวัตร นั่นนะมันสมบูรณ์ของ
เขา แต่ของเรานะ ถ้าเราสวดโถง เราบอก “อ้าว! ก็มีความสุขแล้วก็มีความสุขไป ก็ไม่ต้องมายุ่งกับ
เขาสิ”

ฉะนั้น ความนิ่งอยู่ของท่านมีความสุข แต่ท่านนะ ชีวิตเป็นแบบอย่างไง ถ้าได้เห็นสมณะคนเรานะ เวลาได้เห็นสมณะ สมณะที่ ๑ สมณะที่ ๒ สมณะที่ ๓ สมณะที่ ๔ ได้เห็น คุณติ เวลาพระสารีบุตรไปเห็นพระอัสสชิที่ก้าวเดินบิณฑบาตอยู่ เห็นกิริยาของพระอัสสชิ มันมีความเคารพนับถือใจ เพราะพระสารีบุตรไปเรียนกับสัจจชัย นั่นก็ไม่ใช่ เรียนทางวิชาการ เขาเรียนในการประพฤติปฏิบัติมา เขาอยากพ้นทุกข์ เขาไม่มีทางไป แต่มาเห็นกิริยาของพระอัสสชิเดินบิณฑบาตอยู่ ทำไมเขาเคารพเขาบูชาล่ะ นี่การเห็นสมณะไง ถ้าเห็นสมณะเป็นมงคลชีวิตไง

ถ้าเห็นสมณะเป็นมงคลชีวิต ท่านมีความสุขของท่าน ท่านใช้ชีวิตของท่าน ท่านใช้ชีวิตของท่านโดยธรรมชาติของท่าน โดยเรื่องส่วนตัวของท่าน แต่เราเป็นคนมอง เราเป็นคนเห็น เราเป็นคนชมทัศนียภาพ เราเป็นคนจับ เราเป็นคนจับ นี่บุญกุศลหรือบาปอกุศลล่ะ ถ้าบาปอกุศลมันก็กำหนดิตีเยน มันก็ว่าของมันไป ถ้ามันเป็นบุญกุศลมันก็เป็น นี่เห็นสมณะไง แต่ถ้าเห็นปรตละเห็นปรตถ้ามันกำหนดิตีเยน อันนั้นอีกเรื่องหนึ่ง มันไม่เกี่ยวกัน ถ้าพูดถึงว่า เราฟังธรรมๆ เพื่อเหตุนี้ไง

ฉะนั้น เวลาเรามาวัดมาวา เรามาประพฤติปฏิบัติ ว่าไถ่ในข่งนั้นมันขัดแย้งกัน มันจิกตีกัน เราดูในหัวใจเราสิ ความคิดความเห็นเรามันขัดแย้งกันใหม่ เราปรารถนามาวัด แล้วบางคนเป็นอย่างนี้เกือบทั้งนั้น ๓ วันนี้จะให้ได้สมาธิ ๓ วันนี้จะให้เกิดปัญญา ไอ้ ๓ วันมันบีบคั้นมากเกินไป

เออ! เราไปวัด เราปฏิบัติเพื่อเรา ถ้าทำคุณงามความดีนะ เราเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนาเพื่อถวายองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า หลวงปู่ขาวท่านเป็นพระอรหันต์ ที่ถ้ากลองเพลท่านมีทางจงกรม ๓ สาย พระอรหันต์นะ นี่วิหารธรรมของท่าน เข้าเดินจงกรมถวายพระพุทธเจ้า ตอนเย็นเดินจงกรมถวายพระธรรม เวลากลางคืนท่านเดินจงกรมถวายพระสงฆ์ ท่านเป็นพระอรหันต์ ทำไมท่านต้องถวายล่ะ นี่วิหารธรรมของท่านไง

มันเดินไปแล้ว เครื่องยนต์เวลาติดเครื่อง อุ้นเครื่อง เครื่องยนต์มันจะแข็งแรง เครื่องยนต์มันจะดูแลรักษาง่าย เวลาร่างกายของเรามันเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา วิหารธรรม มันต่างอันต่างอยู่นะ กายกับใจอยู่ด้วยกัน แต่ต่างอันต่างจริง ไม่เกี่ยวกัน เวลาเดินจงกรมเป็นวิหารธรรม ท่านมีความสุขของท่าน

ฉะนั้น เราเป็นปุถุชน เรามาวัดมา เราจะทำประพฤติกปฏิบัติ เราจะปฏิบัติถวายของค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้าเราถวายของค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราปฏิบัติด้วยไม่มีสิ่งใดกีดกันในหัวใจของเรา ถ้าจิตมันสงบขึ้นมาก็สาธุ! ผู้ใดเห็นธรรมผู้นั้นเห็นตถาคต มันเป็นความเพียรของเรา มันเป็นฝีมือของเรา เราเป็นคนทำ ถ้ามันไม่ได้ ไม่ได้ก็สาธุ! ถวายของค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เข้้าขึ้นมาเรามีข้าวปลาอาหารมาถวายของค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาเขามีดอกไม้รูปเทียน เขาเคารพของค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เขาบูชาของค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ด้วยดอกไม้รูปเทียน เราเคารพบูชาของค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วยการเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา เราเอาร่างกายนี้ถวายของค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วถ้าผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ถ้ามันสมควรแก่ธรรม มันจะลงสู่สมาธิได้ ถ้ามันสมควรแก่ธรรม มันจะเกิดปัญญาขึ้นมา ถ้ามันสมควร สมคูล มัชฌิมาปฏิปทา ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ เหตุมันสมควร สมคูลของมัน มันจะเกิดมรรคเกิดผลได้ในหัวใจของเรา แล้วเราจะมหัศจรรย์หัวใจนี้มาก เราจะมหัศจรรย์ว่าสิ่งนี้มีคุณค่า

คูสิ ค่าน้ำใจ คนมีน้ำใจต่อกัน มันมองหน้ามองตากัน มันซาบซึ่งถึงน้ำใจของเขา แล้วมันเกิดขึ้นมาในหัวใจของเรา ใจของเรามันเป็นขึ้นมาด้วยสติด้วยปัญญาของเรา มันจะมหัศจรรย์ขนาดไหน มันอยู่ในใจ นี่ไง มันจะไม่ไขว่ไขว่ในข่งนั้นไง มันจะเกิดสติปัญญา มันจะรื้อถอน รื้อถอนภพชาติ รื้อถอนถึงข่งนั้นไง ถ้ามันเป็นจริงขึ้นมา เห็นไหม

ไขว่ในข่งนั้นเพชฌฆาตเขาจะเขียด ของเราหมดอายุขัย ผลของวิภูฏะ เรื่องเวรเรื่องกรรม มันจะเขียด แต่ถ้าเรามีสติมีปัญญา เราเขียดกิเลสตั้งแต่ตอนนี่ก่อน เพชฌฆาตเราทำลายมาแล้ว นี่ก็เหมือนกัน เวลาเรามีสติมีปัญญา เกิดเป็นธรรมขึ้นมา วิปัสสนาขึ้นไป สักกายทิฏฐิ วิจิกิจจา สิลัพพตปรามาส มันสำรอกมันกายของมันออก ไขว่เพชฌฆาตที่ไหนมันจะมาเขียดใจดวงนี้ ในเมื่อเราทำลายมันแล้ว มันเป็นอริยสัจ มันเป็นสัจจะความจริง มันก้งวานกลางหัวใจนี้แล้ว ถ้ามันก้งวานกลางหัวใจ อะไรมันสงสัย อะไรเป็นขอบเขตของมัน อะไรเป็นกรงขังของมัน ในใจนี้ อะไรข้งมันไว้ ในใจนี้อะไรเป็นคนควบคุมมันไว้ แล้วมันทำลายเป็นชั้นเป็นตอน ทำลายเป็นชั้นเป็นตอนเข้าไป ใครเป็นคนทำละ หัวใจดวงนี้ หัวใจที่มหัศจรรย์ใจ หัวใจของเรามันทำได้ แต่ตอนนี้ทำไปแล้วมันมีดแปดด้าน มรรค ๘ มีดแปดด้านเลย มีดแปดด้านเราก็พยายามของเรา เพราะเราเป็นปุถุชนเป็นคนหนา เราก็ต้องหาทางออกเรา เราก็ปฏิบัติของเรา นี่ปฏิบัติบูชา

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงยกย่องสรรเสริญนะ เราทำบุญกุศล ร่มเงา อาศัยร่มเงาของศาสนา แล้วถ้าเกิดมีคุณธรรมในหัวใจ อุตตสมบัติของพระเรา มีศีลมีธรรมในหัวใจเป็นสมบัติ แล้วเราก็อธิษฐานตรงนั้นไป อธิษฐานตรงนั้น นี้วัดปฏิบัติเป็นอย่างนี้

ฉะนั้น สิ่งที่ทำบุญกุศลได้บุญไหม? ได้ ได้ทั้งนั้นแหละ เราเป็นผู้ให้ คนที่ได้จากเรา คุณิเราให้อาหารสัตว์ มันคุ้นชินเราเลย เจอหน้า มันเข้ามาเลย เพราะเราให้อาหารสัตว์ แล้วนี่เราให้ เราให้ มันได้บุญไหม? ได้ แต่ในหัวใจของเรามันต้องการมากกว่านี้ไง เราทำพัฒนาเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป ผู้ที่ให้ทาน ระดับทานก็เป็นทาน ผู้ที่ประพฤติก็ให้มีบุญมีกุศล ทำสิ่งใดขอให้สมความปรารถนาเอวัง